

SPEJBL A HURVÍNEK

ZDENĚK POKORNÝ

Někdo si může myslet, že celý ten příběh je banální. Story dvou loutek. K celosvětové slávě se probíjely dlouho a ztěžka. Nako- nec si ale vždycky našly svoji cestu a nezestárly. Jak by řekl Hurvínek: „Lepší nabytý zkušenosti než rozbitý kebulé...“

Spejbl s Hurvínekem jsou mezi- národní rarita. Dřevěné lout- ky totiž obyčejně nepřežívají svého principála a už vůbec ne dobu, ve které vznikly a která jim vtiskla srozumitelný a žá- dající charakter.

„To jsou absolutně zakleté loutky,“ řekl Miloš Kirschner. „Mám samozřej- mě obrovskou radost, když v Praze ne- bo v cizině vidím ty nekonečné fronty na naše představení, ale pochopit to nedokážu...“

Spejbl se narodil někdy v roce 1920, kdy ho na návrh plzeňského profesora kreslení Josefa Skupy vyřezal Karel Nosek. Svěrázný, ale cílevědomý Sku- pa vedl tehdy poloamatérské Loutkové divadlo feriálních osad v Plzni. Proti Kašpárkovi a princeznám vypadal Spejbl velmi nepohledně. Připomínal hochštaplera, který se právě probral z nepřijemné opice. Dokonce ani jmé- no neměl. Rozhodně se tenkrát nepo- dobal tomu dnešnímu Spejblu – Ta- ťulovi ze Zlaté zebry – abecedy bu- doucího motoristy.

HOCHŠTAPLER A MILOVNÍK SPEJBL ZE SPEJBLŮ

Názory na vznik jmen Spejbl a Hurví- nek se dost liší. Skupa byl diplomat, proto žádnou z těchto hypotéz přímo nezatřatil. Miloš Kirschner se vyslovil jednoznačněji:

„Žádná verze není pravdivá! Skupa se možná inspiroval u svého spoluža- ka a později spolupracovníka Karla Ko- vala, jehož otec zaměstnával jistého čeledína s klátivou chůzí. Prý se mu nadávalo: Ty Spejble ze Spejblů. Ale ani tato verze není podložena konkré- tním svědectvím.“

V prvních letech své existence hrál Spejbl v nejrůznějších kabaretních scénkách a coby nepřítel vhodní part- neři mu sloužili Kašpárek, Švejk a Škr- hola. Spejbl byl typem neškodného, chvástavého smolaře, který ničemu příliš nerozumí, ale do všeho se plete. Snad v žádném výstupu neskrýval svo- ji bezbřehou náklonnost k něžnému pohlaví, čímž se později dal přitažlivě vysvětlit příchod nemanželského syna Hurvínka. (S narozením Hurvínka se však v tomto směru mnoho nezměnilo. Viz verš: Až synstvo moje bude už spát,

budeme se, Ramondo, vášnivě milo- vat!)

Díky Skupově fantazii nebyl ale Spejbl pouze přetékající nádobou hři- chu, nýbrž i zajímavým dadaistou. V baladě Škuner v offsidu například teskní:

„Ztichly vůně podřezaných mraků

traversy tiše zašuměly
obloha tiše odkojila bledý měsíc
jakoby nahý kůň si drbal záda kram-
lí...“

Přes ohromný úspěch, který Spejbl u diváků okamžitě vyvolal, bylo zřejmé, že mu chyběl partner. Někdo, kdo nebu- de svázán pohádkovou tradicí a kdo

bude schopen spolu se Spejblem rea- govat na nejnovější technické a spole- čenskopolitické změny.

NEMANŽELSKÉ ROCHNÁTKO

Druhého května 1926 se narodil Hurví- nek. Přišel na scénu, stydlivě řekl Ru- kulibám a zmizel.

„Původně nebyl Hurvín v žádném příbuzenském vztahu ke Spejblu“, tvrdil Skupa v posmrtně uveřejněném rozhovoru. „Měl to být jakýsi kontrast dvou měšťáckých typů – Spejbl, pivní mudrc, a naproti tomu Hurvín, takový velkoměstský ferina. Teprve časem se z nich vyklubali otec a syn, ale to si vlastně vymyslelo a jaksi vynutilo obe- censtvo.“

O vzniku jména Hurvínek se traduje snad ještě víc legend než o Spejblu. K jeho autorství se ke Skupově jistě ne- volí (projevované nicméně pouze v soukromí) vytrvale hlásil Karel Koval. Ten ve svých vzpomínkových článcích píše o své pohádce, kterou měl Skupa prý ilustrovat. Sudičky v ní malému hr- dinovi daly třikrát „hurá do vítku...“ a z toho údajně vzniklo proslavené jméno. Jiná verze hovoří o novoroční dadaisticky laděné kresbičce, kterou měl Skupa už v roce 1923 poslat Kova- lovi. Byl na ní chlapec s podivnou ry- bí hlavou, sedící před domkem, u jehož vchodu stálo na ceduli: A. Hurvínek, ručně zpracovaná rochnátka.

Jenomže, jak bylo řečeno, Skupa byl diplomat a uměl jednat s lidmi. V již ci- tovaném interview uvedl, že jméno Hurvín, zdrobněle Hurvínek, určili po- dle starého kalendáře.

KURVÍNEK

Nejvěrohodnější je ovšem názor, který na několika místech připouští Pavel Grym, autor řady her a spejblvsko- hurvínekových studií. Podle něj je Hur- vínek plodem Spejblova dobře utajova- ného přestupku s neznámou ženou ne- valné pověsti. Ta prý kdesi v ústraní př- vedla Spejblova potomka na svět, ponechala ho rozpacitému otci na krku a opět zmizela v bahně polosvěta. Tato verze by jako jediná vysvětlovala, proč je Hurvínek dítětem bez matky a Spejbl otcem bez manželky.

V poválečné komedii Jaroslava Ja- novského Spejbl na Venuši hartusí „kosmonaut“ Spejbl na adresu Venu- šanky Veroniky: „Máš sice pět dětí, ale

CAUSA

...měl na Zemi taky jedno a dodneška
neměl s kým...
Zahrádka a dobře: V zákulisí Skupova
divadla se usatému a nosatému hrdi-
novi od začátku říkalo Kurvínek.

FLUORESKUJÍCÍ PROFESOR

Dvojice S+H se brzy stala tak populár-
ní, že se Skupa v roce 1930 vzdal své-
ho učitelského místa, koupil autobus
a založil profesionální loutkové divadlo.
Časem doba dlouhých, několikaty-
denních cest po celé republice a první,
nesmělé výlety do zahraničí. O charak-
teru tehdy nejhranějších titulů cosi vy-
povídají již samotné názvy: Hurvínkova
jelenička, Se Spejblem do stratosféry,
Dobrodružství Hurvínkova, rozhlasového
zpravodaje nebo Je Spejbl Spejblovič
vinen?

Už v dubnu 1930 přibýly ke Spejblovi
a Hurvínkovi dvě další komické posta-
vy – Hurvínkova kamarádka Mánička
a pes Ženěk.

Většinu předválečných her si psal
Skupa sám, případně částečně spolu-
pracoval s Frankem Wenigem, Au-
gustinem Kneifem a několika dalšími.
Ačkoliv byl Skupa výtvarník, angažoval
v divadle svého žáka Jiřího Trnku, který
se stal autorem prvních návrhů Mánič-
ky, pana Drtiněčky a dalších loutek:

„Skupa byl mistr improvizace. Sršel
nápady,“ vzpomínal později MUDr. Lu-
bor Zahrádka, který osm let v divadle
S+H vodil loutky. „Jednou se potěl
světélkujícími barvami. My jsme byli za-
bráni do práce, najednou Spejblova
hasne a ve tmě poskakuje fluoreskují-
cí Skupa...“

VY ZÍRÁTE, MY ZÍRÁME: HURVÍNEK!

Obilba Skupových loutek lavinovitě
rostla. Hurvínek se objevoval v nesčet-
ných podobách hraček, vycházely
knížky a první desky. Skupa hovořil
v rozhlasu a došlo i na první, nepříliš
úspěšný pokus o film (*Spejblovo filmo-
vé opojení*). Hurvínkova se zmocnila re-
klama. V Kolíně na náměstí například
stály v Bafově výloze postavy Spejbla
a Hurvínkova a držely velký nápis: **Hur-
vínek vám dobře radí, kupte boty dě-
lem tady!** Ve třicátých letech dala rov-
něž brněnská Zbrojovka do prodeje no-
vý typ lidového vozu, který se jmenoval
Hurvínek.

VÁŽNĚJŠÍ KOMEDIE

Napjatá atmosféra po německé okupa-
ci neminula ani již tenkrát všeobecně
proslulou komediantskou dvojici. Sku-
pa vytvořil, že bude třeba nahradit gro-
teskní úsklebek loutek něčím jiným. Na
první pohled se Spejbl s Hurvínkem ne-
změnili. Ale změnil se jejich projev,
Zrůznění.

V únoru 1939 proběhla premiéra
Skupovy a Wenigovy komedie *Kolotoč*
o třech poschodích. Byla to zcela zřej-
má alegorie na poslední události.
Spejbl s Hurvínkem se v ní představili
jako nájemníci vlezlé paní domácí
Otákové, která se neomaleným způ-
sobem vnučuje do Spejblovy domácí-

nosti. Spejbl se statečně vzpírá střída-
vě drsnému i úlisnému nátlaku a na-
bídám k sňatku. Je zajímavé, jak se
Kolotoč o třech poschodích podobá
absolventskému filmu FAMU ze stejné
inspirativního roku 1968.

S létem 1939 začal časopis českých
fašistů Vlajka obviňovat Skupu z pr-
nění české kultury figurkami dvou idio-
tů.

Ve čtyřicátých letech hostuje Skupo-
vo divadlo stále častěji v Praze, jako by
se tam připravovalo ke svému pováleč-
nému působení. Bouřlivé ovace sklízí
za hry Robinson Hurvínek, Hurvínek se

v trezoru na gestapu. Po válce je ne-
známý chlapec nalezl na smetišti a vrá-
til Skupovi. Hurvínkovi chyběla nožička.

V drážďanské věznici pobyl Skupa
jen do 14. února 1945, kdy se mu po
náletu britských a amerických letadel
podařilo uprchnout z rozbombardova-
né budovy.

POCTY BEZ POŽEHNÁNÍ

Po roce 1945 se pro Divadlo Spejbla
a Hurvínkova leccos změnilo. Skupa se
měl časem stát národním umělcem
a z původně soukromého divadla

drobností bylo období 1946–49 pře-
hlídkou staronových pořadů a obno-
vených premiér. Byla to doba nejisto-
ty a rozpaků. Skupa ztratil radost
z tvorby a autorsky se omezoval na
přepisování starších textů. Cítil, že
Spejbl s Hurvínkem se musí změ-
nit, tak jako se změnil svět kolem
nich. Nevěděl ovšem jak anebo už
neměl dost sil. Několik dní před „ví-
tězným únorem“ obdržel titul národní
umělec.

V roce 1948 se Skupa ještě vydal na
šest týdnů do Anglie a Skotska. Zájezd
byl velmi úspěšný, obsáhl 72 předsta-

▲ Spejbl a Hurvínek by mohli potvrdit teorii inkarnace. Desítky „těl“ (v divadle se nevedla evidence o počtu loutek S+H) a přetrvávající duše...

◀ Profesor Skupa se svým dřevěným potomkem

učí čarovat a Dnes a denně zázraky.
Posledně jmenovaná komedie se udr-
žela v sálech pražských kin víc než pět
měsců.

CHYBĚLA MU NOŽIČKA

Přes prvoplánovou loajálnost komedí
si divadla stále více všímalo gestapo.
Skupa byl dobrý herec, a tak se tvářil,
jako by nevěděl, že divadelní autobus
dvakrát posloužil jako útočiště pro vysí-
lačku ilegální skupiny v Chrastu a po-
dle všeho i k převozu zbraní. Po pro-
zrazení skupiny byl Skupa v noci na 18.
ledna 1944 zatčen. Přestože se nepo-
dařilo shromáždit žádné pádné důkazy,
drážďanský soud ho v listopadu 1944
odsoudil na pět let. Loutky Spejbla
a Hurvínkova byly po celou dobu drženy

vzniklo družstvo. Přestěhovalo se do
Prahy, do Římské ulice na Vinohra-
dech.

„Ta lehkost a dobrá pohoda nepo-
chybně pramenily i z toho,“ vzpomí-
nala Marie Rosůlková na předválečnou
atmosféru u Skupů, „že Skupa tehdy
ještě neměl takovou tíhu odpovědnosti
jako později, po válce, kdy byl jmeno-
ván národním umělcem a uvědomoval
si, jak je jeho práce posuzována. To už
byl Skupa podstatně jiný. Stejně dobro-
srdečný, ale nějak vážnější. Jako by
nesl nějaké těžké břemeno. Ony ty vel-
ké pocity nejsou vždy a pro každého
požehnáním...“

KRIZE

S výjimkou několika zanedbatečných

vení a upoutal i pozornost britské tele-
vize.

Přes triumfální zájezd do Moskvy
v roce 1949 (Obrázec vítal Skupu jako
přítele, učitele a inspirátora) se nad di-
vadlem, a především nad hlavními pro-
tagonisty stahovaly nepřijemné mraky.
Skupova bezradnost, odchod autorů
a rezervovanost tehdejšího dramatur-
ga Malika byly u kořenů tragického ne-
dorozumění, že Divadlo Spejbla a Hur-
vínka může existovat bez Spejbla
a Hurvínka.

AŽ HO SYNEK ZESMĚŠNÍ!

Po neúspěšném roce 1950 se na jaře
1951 Skupa obrací prostřednictvím Li-
dových novin na autory. Podle Skupy
jsou už Spejbl a Hurvínek tak skromní,

Miloš Kirschner, Helena Štáehová, Mánička, tafulda a Hurvín. Chybí jen bá-binka!

že ani nevyžadují hru, ale aspoň scénku, skeč, námět, dialog.

„Nechtějte, aby se Spejbl naráz stal pokrokovým člověkem, razícím nové cesty,“ píše. „To by už nebyl Spejbl. Ten musí zůstat tím přitroublým, staromileckým, nemotorným, prohrávajícím, smolařským, nepřízřivým a paličatým maloměstákem, aby se mohl střetávat se znásilňovaným synkem Hurvínkem, zatěžkávaným nánosem měšťácky pokřivené výchovy Spejblovy, ale jenž už jeví pokrokové sklony či se potýká s táhou ve věcech, které mu přináší pokroková škola a pionýrské prostředí.“

Ano, někteří diváci chtěli reakčního Spejbla a pokrokového Hurvínka! Někteří však chtěli něco úplně jiného. V tisku se objevily i takovéto hlasy:

„Co by tu bylo vděčných námětů! Např. Spejbl jako posluchač Hlasu Ameriky, zesměšněný svým synem, Spejbl jako křeček se zatajenými záso-bami atd.“

„Hurvínek rád ukazuje, že jeho tatík

Spejbl je vlastně velký hňup. To není tuze příkladné a k smíchu to také není. Říká se tomu podvrhnutí autority. Hurvínek je jedináček, který si nemá s kým hrát, a proto pitomě žvaní se svým otcem.“

„Nutno se také zamyslet nad posláním obou dřevěných hrdinů... Jejich vtípy jako zdechna (hřbitov – podle masna!) spíše zesměšňují distribuční národní podniky, než je propagují a obhajují.“

ŽÁDNÁ DIPLOMACIE! SPEJBLI

Přes všechny problémy byl rok 1951 určitým mezníkem ve vývoji divadla. Skupa začal poskytovat prostor mladým. Po bratřích Hakenových nastupuje do divadla všestranně nadaný Jan Dvořák, loutkoherec Luboš Homola, a především Miloš Kirschner. Ten se vrátil z ostravských dolů po vojenské službě u PTP a sebral v přežití Spejbla a Hurvínka zásadní, zcela nenahraditelnou roli. Budoucí národní umělec nebyl tenkrát ještě příliš zadobře

s partajními špičkami, a loutky ho navíc dvakrát nebavily.

„Kdyby nepřišel osmačtyřicátý, byl bych asi šel studovat mezinárodní právo do Dijonu. Tenkrát jsem samozřejmě netušil, že se díky desítkám zájezdů stanu diplomatem jiného druhu.“

Otec Miloše Kirschnera se znal se Skupou, protože za války a krátce po ní provozoval sám v Praze amatérskou loutkovou scénu. „Uptímně řečeno, dělal jsem to tenkrát u otce z nedostatku jiné zábavy a trochu proti své vůli,“ tvrdil Miloš Kirschner.

Nicméně po návratu z dolů v Ostravě se zajímal o práci ve Skupové souboře. Po úspěšně složených zkouškách ho princípal přijal, ale doby, kdy ředitel rozhodoval o svých zaměstnancích, byly ty tam. Soudružka Dostálová na tehdejší vinohradském pracovním úřadě jeho žádost roztrhala se slovy: „Ať si pan Skupa dělá divadlo s mrzá-kama a ženskejma! Naše doly volají, naše doly čekají!“

Přes naprosto nevyhovující kádrový profil (odbojová činnost za války, vězení, vyhození z vysoké školy, pětépáci), který dnešní Miloš Kirschner komentoval slovy: „Já bych nebyl rád, aby se to nějak zdůrazňovalo. Nechtěl bych se zařadit k hrdinům, kterých se teď na jedinou objevilo jako hub po dešti...“, se Kirschner do divadla v jednapadesátém roce dostal. Jeho vstoup na prknech této scény byl strmý. V roce 1952 alternoval na podzimním zájezdu se Skupou Hurvínka a po Skupově infarktu o rok později převzal celý zahraniční a dětský repertoár.

SE ZÁTOPKEM REMÍZA

„Ve třiapadesátém roce jsem jel na svůj první zahraniční zájezd, na festival mlá-

deže v Bukurešti. Vzhledem k mé minulosti mě nechtěli pustit, že prý bych se tam jako bývalý trestanec mohl s někým kontaktovat! Jenomže nakonec neměli jinou možnost. Skupa ležel v sanopzu a někdo jet musel. V Rumunsku slavil Spejbl a Hurvínek obrovské úspěchy, možná i proto, že tenkrát poprvé promluvíli jinak než česky...“

Přes novinové titulky „Hurvínek – miláček 106 národů!“ a „Hurvínek – Zátopek 1:1!“ si to Kirschner u tehdejší moci příliš nevyžehlil. Za rok ho do Maďarska znovu nechtěli pustit. Jenomže situace se opakovala. Skupa opět ležel v sanopzu a divadlo začínalo mít v zahraničí (zejména v lidově demokratickém) takovou pověst, že nezbylo než povolit.

Skupa hrál naposledy na silvestra šestapadesátého roku. Šestého ledna 1957, kdy už se v divadle tajně připravovaly oslavy jeho 65. narozenin (k 16. lednu), náhle zemřel.

NEVZAL S SEBOU HRDINY

Závistivci se těšili, že se Skupou odejdou do nebe loutky i dva proslulí hrdinové. Jenomže se přepočítali. Divadlo začínalo zejména díky mladým hercům pomalu překonávat vleklou vnitřní krizi. Rovněž Skupův poslední trik byl geniální. To, že za sebe už několik let nechával tajně mluvit Kirschnera a sám se chodil děkovat, způsobilo, že diváci po jeho smrti nezaznamenali žádný rozdíl v chování ani hlase obou loutek.

SVATBA V DIVADLE

Divadlo nakonec přes silné tlaky zvenčí přežilo. Spejbl a Hurvínek se díky soustavnému hledání proměnili v postavy, jak je známe dnes. I když v letech 1957 až 1966 ředitelovali Jiřina

„Na Hradě jsem byl jen dvakrát. Pro zasloužilého a národního umělce,“ říká dnes Miloš Kirschner. Je fakt, že občas tyto tituly získali i umělci, kteří uměli víc než jen vysedávat na schůzích.

manželka Josefa Skupy, Ota Popp, divadlo fakticky vedl Kirschner. Spolu s novými členy založil uměleckou skupinu S-H, které se podařilo najít nový charakter základních figur i celého di-

ve stejném roce (1966), kdy se Kirschner stal ředitelem i de iure, nastoupila do souboru Helena Štáchová. V průběhu let ztvárila Máničku její do- groteskně neskutečně naivitu. Štáchová se také hereckou in-

Jenomže problém byl v něčem jiném. Naše ostatní profesionální loutková di- vadla také vyjžděla ven, ale jejich ces- ty, to byl většinou komerční propadák."

PROČ?

"Nedokázala se přiblížit zahraničnímu publiku. Rozdíl mezi námi byl nejen v tom, že my jsme hráli cizojazyčně a že Spejbl a Hurvínek už měli určitou pověst, ale i v tom, že my jsme hráli vě- ci spíše revuálního charakteru. To zna- mená mluvené slovo formou satiric- kých dialogů, pak hudba, zpěv, artistic-

Inzulín patřil tenkrát v socialistickém táboře opravdu k protekčním lékům. Jak vzpomínal redaktor Lidových novin Jan Petránek, citelným nedostatkem inzulínu trpěla i matka prvního kosmo- nauta světa Jurije Gagarina. Ale co léta sedmdesátá a osmdesátá? To už snad nikdo nikomu inzulín neupíral...

"Měl jsem výjimečné postavení z ve- lice prostých důvodů. Jednak ti vyšší funkcionáři závčas vyměnili své staré ženy za mladé holky a měli s nimi děti, u kterých já jsem byl nejoblíbenějším hercem, jednak tito funkcionáři nepova-

sen. Spejbl v ní říká: „Tak, a ode dneška už budeme schůzovat jenom dvakrát týdně – v úterý a v srpnu.“ Srpen vyvolal nečekanou odezvu.

"Byl jsem tenkrát pozván na oslavu pětapadesátin ministra Klusáka. Se- děl jsem u kulatého stolu spolu se Štěpánkou Haničincovou a dalšími kulturními pracovníky. Mirek Müller byl už trochu zarudlejší, on si totiž v té době připadal jako Hašek, a jak byl napitý, tak se ke mně takhle otočil a říkal: To si se chtěl líbit Němcům, viď? A začal na mě tvrdě útočit. Já jsem věděl, že to třeba nemyslí tak vážně, ale strašně mě to rozčílilo. Teď to zní vychloubačně, ale já jsem ztratil nervy a řekl jsem mu přede všema, aby mi políbil prdel! Od té do- by jsem neměl většího ochránce! Já nevím, jestli to tyhle lidi potřebovali, ale asi jo..."

O VYČERPÁNÍ

Už deset let alternuje Spejbla a Hur- vinka Martin Klásek. Podle Miloše Kirschnera má velký herecký talent. Mluví za obě loutky rusky, španělsky, německy a učí se anglicky. Ale to sa- mozřejmě nestačí. „Nejde totiž jenom o záležitost čistě hereckou, je to otáz- ka věku, životního náhledu a životní filozofie interpreta, kterou musí vklá- dat právě do těchto postav, a tím utvářet jejich charakter a charakteris- tiku. Jsem rád, že si konečně koupil psací stroj a začíná pro Spejbla a Hurvinka sám něco psát.“ (Miloš Kirschner)

Zdravotní problémy znemožňují v současné době Miloši Kirschnerovi pravidelnou práci. Nabízí se paralela se situací v divadle po válce, kdy ko- legové Skupovi vyčítali nezáměrem a neustálé útoky do soukromí.

"Teprve teď jsem Skupu pochopil, protože to vidím sám na sobě. Tisíce představení, zájezdy, natáčení, psaní, to bylo tak obrovské fyzické vyčer- pání a opotřebování, že já jsem dnes- ka v podstatě absolutní mrzák. O di- vadlo ani osudy loutek strach ne- mám. Myslím, že Martin Klásek udrží Spejbla a Hurvinka po další generaci. I přesto, že na jeho večerních před- staveních sedím jako na jehlách, pro- tože bych každou větu řekl jinak. Ale to je věc názoru. Skupa hrál konec- konců taky jinak než já..."

CHÁCHÁ!

Causa Spejbl a Hurvínek nemůže mít obvyklý konec. Její hrdinové ještě zdaleka neřekli své poslední cháchá! Při jedné odborné diskusi pronesl Mi- loš Kirschner kouzelnou větu: „Spejbl i Hurvínek viseli, visí a na- dále budou viset na nítkách..." Necht' je tedy nitky udrží!

Foto archiv Divadla S+H

Že by pan Spejbl natáčel další díl cyklu GEN? O kom by asi byl?

interpretaci Bábinky, alias paní Kateřiny, zasloužila o vznik nové dvojice, která by měla být ženským protipólem Spej- bla a Hurvinka. Od roku 1972 je Helena Štáchová manželkou Miloše Kirschne- ra.

VÍČ NEŽ GOTT

Hrdinové Divadla S+H jsou po osmi de- sítkách úspěšných zahraničních turné (na čtyřech kontinentech) stejně popu- lární jako doma. Miloš Kirschner natočil se souborem desítky televizních a roz- hlasových pořadů a jeho hlas byl v šestnácti jazycích zaznamenán na více než 172 gramofonových desk po celém světě. Podle jeho vlastního tvr- zení tolik titulů nenahrál ani Karel Gott.

Takový úspěch vyvolával pochopitel- ně i závist. Nejvíce odpůrců jsme měli samo- zřejmě mezi loutkáři. Oni si totiž mysle- li, že jim bráníme v pronikání do světa.

ká čísla apod. My jsme nechtěli dělat žádné velké umění, naším cílem bylo bavit lidi kultivovaným humorem."

NEJSEM HRDINA

Počáteční averze vládnoucí strany vůči osobě Miloše Kirschnera se postupně změnila na evidentní sympatie. V roce 1976 získal titul zasloužilého umělce, o šest let později umělce národního. Ti- tuly zasloužilých umělců obdrželi i další členové souboru. A zdá se, že určitou nevraživost ostatních loutkářů a herců vůči S+H vyvolala spíše právě tato re- žimní pozornost než rozdílná umělecká kritéria.

"Já nejsem žádný hrdina. Nehledě na to, že jsem v roce 1960 po nervo- vém šoku dostal těžkou cukrovku a od té doby si píchám inzulín. Mám bujnou fantazii a zkušenosti z pováleč- ných časů, takže jsem si dokázal docela dobře představit, co by mohlo následovat, kdybych se pouštěl do nějakých konfliktů."

žovali loutkové divadlo za nějaké mož- né nebezpečí. I ti nejzuřivější jako Mi- rek Müller nebo Havlín, měli ke mně takový shovívavý vztah. Upřímně řeče- no, moc si nás nevšímalí... Jednou, když jsme dělali v divadle jeden experi- ment, tak jsem pozval Fojtíka. Hezky jsme si popovídali. Oni totiž tihle nej- vyšší byli blahosklonní. Když se jim ně- co nelíbilo, dávali jenom povely a nepři- jemnou práci museli odvést ti pod ni- mi..."

"Jestliže se Kirschner bál, tak si ale stejně vždycky nakonec udělal, co chtěl. V tom byla jeho síla," svědčila se Helena Štáchová.

KDY SE SCHŮZUJE?

Problémy s cenzurou a nesmyslnou režimní vztahovostí se ovšem ne- vyhnuły ani národnímu umělci Kirschnerovi. Ten například v sedmdesátých letech vyvezl do západního Německa nahráv- ku poměrně staré hry Spejblův